

İÇ MİMARLIK EĞİTİMİNDE ATÖLYE DENEYİMİ: 'BAUHAUS İLE TASARLAMAK'¹

Prof. Dr. **Rabia KÖSE DOĞAN**

Selçuk Üniversitesi – Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
İç Mimarlık Bölümü

Konya / Türkiye

rabiakose@selcuk.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-2973-7087

Dr. Öğr. Üyesi **Hatice ÇINAR**

Selçuk Üniversitesi – Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
İç Mimarlık Bölümü

Konya / Türkiye

haticecinar@selcuk.edu.tr

ORCID ID: 0000-0003-3769-6729

Öz: Mimarlık ve içmimarlık eğitiminde, güncel gelişmeler doğrultusunda değişen tasarım anlayışıyla birlikte formal eğitimi destekleyen çalıştay, atölye ve workshop gibi informal yöntemler, öğrenme sürecini etkili biçimde desteklemektedir. Bu çalışma da Mimarlar Odası Konya Şubesi'nin "Bauhaus 100. Yıl Etkinlikleri" kapsamında düzenlenen "Bauhaus ile Tasarlamak" atölyesinin sürecini ve çıktısını ele almaktadır. Koordinatörlüğü yazarlar tarafından yürütülen, mimarlık ve iç mimarlık öğrencilerinin katılımıyla gerçekleşen iki günlük atölyede, Bauhaus ilkelerinin günümüzdeki tasarım anlayışına etkisi, 9KG Yöntemi aracılığıyla teorik ve uygulamalı olarak incelenmiştir. İki gün süren atölye sonucunda, katılımcılar ve yürütücüler için verimli bir deneyim sunmuş, Bauhaus ilkeleri kısa sürede benimsenerek iki ve üç boyutlu tasarımlara aktarılmıştır. Farklı sınıflardan öğrencilerin grup çalışması ekip bilinci kazandırmış, zamanın kısıtlı olması ise motivasyonu artırmıştır. 9KG yöntemi sayesinde iç mimari projelerde özgün biçim ve mekân tasarımlarına olanak tanıyan, çok ölçekli bir tasarım yaklaşımı geliştirilmiştir. Atölye sürecinde, paylaşım ve düşünsel üretimin arttığı ortamda 12 farklı tasarım ürünü ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Tasarım, İç Mimarlık Eğitimi, Atölye/Çalıştay, Bauhaus, 9 Kare Grid.

INTERIOR ARCHITECTURE EDUCATION: WORKSHOP EXPERIENCE 'DESIGNING WITH BAUHAUS'

Abstract: In architecture and interior design education, informal methods like workshops and seminars effectively complement formal learning. This study explores the "Designing with Bauhaus" workshop, held by the Konya Branch of the Turkish Architects' Association for the Bauhaus 100th Anniversary. Over two days, architecture and interior architecture students applied Bauhaus principles using the 9KG Method through both theory and practice. The workshop fostered team spirit, boosted motivation, and enabled rapid creation of two- and three-dimensional designs. The 9KG Method supported a multi-scale approach to original interior architecture projects. A total of 12 unique design products were produced in a collaborative and creative environment.

Keywords: Design, Interior Architecture Education, Workshop, Bauhaus, 9 Square Grid.

¹ Makalede Araştırma ve Yayın Etiği'ne uyulmuştur.

EXTENDED ABSTRACT

Architecture and interior design education is constantly changing and evolving in line with current events and economic, social, cultural, environmental, and technological developments worldwide. Design studios, at the heart of design-oriented disciplines, are among the areas most affected by this transformation. According to the consensus of researchers, design education is not limited to traditional physical spaces such as workshops, studios, classrooms, or schools; instead, every environment in which an individual finds themselves can be considered a learning space. In architecture and interior architecture education, beyond formal learning, short-term yet intensive activities such as workshops, design studios, and seminars play a significant role in enhancing the learning process. While formal education uses structured and planned teaching methods, informal education involves a more natural and flexible learning process without adhering to this structure. In education that includes design and planning processes, informal methods such as workshops and design studios, which are structured to support formal education, make the design process and learning more effective.

This study examines the process and outcomes of the workshop titled “Designing with Bauhaus,” organized by the Konya Branch of the Chamber of Architects within the scope of the “Bauhaus 100th Anniversary Events.” Coordinated by the authors, the workshop was attended by approximately 40 architecture and interior architecture students from different classes and was conducted over two days with theoretical and practical components. The main objective of the workshop was to internalize the principles of Bauhaus, to recognize the pioneers of the movement and their works, and to convey that these principles remain relevant in 2019, the 100th anniversary of the Bauhaus school founded in 1919, and that they continue to guide today's design understanding. In this context, design studies were carried out using an exemplary spatial design, and the 9KG Method, an experimental approach used in architecture education, was employed to establish a direct connection with the Bauhaus principles.

This two-day workshop provided the instructors and participants a different, inspiring, and productive experience. The Bauhaus principles were quickly adopted, and the students successfully transferred the theoretical knowledge they acquired into two-dimensional surface designs and three-dimensional volumetric designs. The group work carried out by students from different grade levels increased the exchange of information and ideas, while also contributing to developing teamwork awareness. Despite the limited time available, the work was completed with high motivation and dedication, thanks to the rapid understanding of the subject matter, demonstrating the success of the process. Additionally, thanks to the 9KG method, a design teaching methodology has been developed that can guide interior architecture project processes, create original forms and shapes, convert two-dimensional surface designs into three-dimensional volumes, serve as a foundation for corporate identity studies, and enable production at different scales from fixtures to general space design. During this process, workshop facilitators once again experienced the crucial role of the workshop environment in design education. Through increased collaboration, accelerated intellectual production, and the simultaneous progression of two- and three-dimensional design processes, the workshop culminated in the creation of 12 original design products.

1. Giriş

Tasarım eğitimi atölye, stüdyo, sınıf ya da okul gibi hacimlerle sınırlı kalmayarak bulunan her alanın eğitimin bir parçası olarak değerlendirilebileceği araştırmacıların ortak kanısıdır. Mimarlık ve iç mimarlık eğitiminde örgün öğretimin yanı sıra süreli uygulanan, kısa ve yoğun eğitim çalışmaları anlamına gelen çalıştaylar, tasarım atölyesi, workshoplar gibi çeşitli isimlerle anılmaktadır (Yürekli ve Yürekli, 2004). Bu atölyelerin etkinliği ve farklı eğitim modellerinin kullanılması, eğitimde önemi bilinen bir gerçektir. Çalıştay katılımcı odaklı eğitim yöntemlerinden birisi olması sebebiyle bireysel ya da grup çalışmalarına, oyun, simülasyon, maket, eğitici modüller gibi araçlarla bilgi paylaşımına olanak veren organizasyonlardır. Seçilen konu tasarım eğitimi alan bireylerin tasarım problemine karşı farklı bakış açılarıyla çözüm sunmasına olanak vermektedir (Reece ve Walker, 1997). Kısa ve yoğun eğitim çalışmaları anlamına gelen çalıştaylar, her alanda sıkça kullanılmaktadır. Çalıştaylar işleyen düzenin dışında oluşumlardır; farklı yapıda, farklı mesleklerden, farklı okullardan, işlerden, ülkelerden insanların bir arada çalışabilmelerine olanak sağlarlar (Yürekli ve Yürekli, 2004, s.56). Bilgi edinmenin ötesine geçerek, katılımcıların uygulama becerisi kazanmaları ve öğrendiklerini pratiğe dökmelerinin amaçlandığı her alanda çalıştay düzenlenebilir (Özçer, 2006).

Çalıştaylar, tanımları gereği üretimin gerçekleştiği ortamlardır. Üretimin biçimi ne olursa olsun, bu süreç daima bir etkileşim ortamında, birlikte gerçekleştirilir. Fikirlerin paylaşımıyla oluşan atmosfer, ortak üretime yansır; böylece üretim, bireysel gibi görünse bile aslında paylaşılan ortamın ve kolektif düşüncenin bir ürünü hâline gelir. Bu bağlamda çalıştayların temel amacı, bilgi alışverişine dayalı bir ortamda ortak çözümler üretebilmektir (Ciravoglu, 2001, s. 64). Workshoplar, atölyeler, çalıştaylar bir ya da birkaç yürütücünün rehberlik ettiği, yaratıcılığın ve motivasyonun yüksek olduğu, iş birliği içinde ve demokratik bir ortamda gerçekleşir. Bunların yanı sıra yardımlaşma, süreç odaklılık, deneysellik ve disiplinler arası olma özelliklerini de barındırır. Workshopların yapısına ilişkin ulaşılan bu özelliklerin hemen hepsi örgün eğitim ortamlarında ulaşılması güç özelliklerdir. Bu yüzden örgün eğitimi destekleyecek ve güçlendirecek bir eğitim ortamı olarak workshoplar önemlidir (Işır ve İnce, 2021, s.188-189).

Bu çalışma, “Bauhaus 100. Yıl Etkinlikleri” kapsamında yürütülen “Bauhaus ile Tasarlamak” başlıklı atölye çalışmasının süreci ve ortaya çıkan ürünleri üzerine odaklanmaktadır. Yazarların yürütücülüğünde gerçekleştirilen atölye, mimarlık ve iç mimarlık bölümlerinden 40 öğrencinin katılımıyla, iki gün boyunca hem teorik hem de uygulamalı olarak yürütülmüştür. Atölyede yöntem olarak, mimarlık eğitiminde deneysel bir yaklaşım olan 9KG Yöntemi kullanılarak Bauhaus ilkeleriyle ilişki kurulmuştur. Elde edilen ürünler, “Mimarlar Günü” kapsamında düzenlenen ve yoğun katılımı gerçekleşen açık hava sergisinde geniş bir izleyici kitlesine sunulmuştur.

2. Tasarım Eğitiminde Çalıştayların Önemi

Çalıştay, ortak bir eğitim sorununu, ilgi alanını veya iş sorununu çözmek amacıyla belirli bir yerdeki bireyleri belirli bir süre için bir araya getiren ve öğreten uygulamalı bir etkinlik olarak tanımlanmaktadır (Bilen, 2002). Atölye katılımcıları, çeşitli uygulamalarla mevcut bilgi ve becerilerine yeni bilgi ve beceriler ekleyerek deneyimlerinin daha kalıcı olmasını sağlıyor. Bu nedenle atölye deneyimi, insanların birbirlerinden öğrenebilecekleri, çoklu bakış açılarını sentezleyebilecekleri ve sorulara yanıt bulabilecekleri destekleyici, çok işlevli bir öğrenme ortamı sağlamaktadır (Özçer, 2006, Aktaran: İnce ve Işır Yarkataş, 2017, s. 112).

Atölyeler katılımcı odaklı bir eğitim formatı olduğundan oyun, simülasyon, maket, eğitim modülleri gibi araçlar aracılığıyla bireylerin veya grupların çalışmasına ve bilgi paylaşımına olanak sağlayan organizasyonlardır. Seçilen konular tasarım eğitimi alan bireylerin tasarım sorunlarına farklı bakış açılarından çözüm üretmelerine olanak

sağlar. Konu içeriğine göre öğrenme süresinin kısa ya da yoğun olması, farklı metodolojilerin geliştirilmesi, sosyal etkileşime açık olması ve katılımcıların gönüllü olması, herhangi bir derecelendirmenin olmaması seminerlerin avantajlarını sayabiliriz. Atölye katılımı ve zaman kısıtlaması da öğrenilen tekniklerin etkililiği açısından avantajlar sağlamaktadır. Ayrıca atölyelerin genel özelliklerine bakıldığında; grup çalışması, katılımcıların ilgi alanlarına göre atölye seçmesi, disiplinler arası araştırma, kültürel etkileşime açıklık, kolaylaştırıcı ve katılımcı arasındaki formalitenin eritilmesi, grup çalışması ve iş birliğinin desteklenmesi olarak sıralanabilir (Işır ve İnce, 2021, s. 192). Bu nedenle atölyeler problem çözme becerisi kazandıran, bilgiden ziyade bilgiyi elde etme yöntemlerini öğreten, esnek, deneysel, deneyime dayalı, disiplinler arası ve eleştirel öğrenme ortamlarıdır (İnce ve Işır Yarkataş, 2017, s. 110). Dezavantajları olarak sınırlı süre, malzeme eksikliği veya uygun olmayan çalışma ortamı, katılımcıların atölyelerdeki performansını olumsuz yönde etkileyebilir (Reece ve Walker, 1997).

Mimari tasarım eğitimcileri genel olarak tasarım eğitiminin stüdyolar ve okullarla sınırlandırılmayacağına inanmaktadır. Tüm dünya mimarlık öğrencisinin gözlem alanıdır, dolayısıyla eğitim ortamının bir parçasıdır. Kampüs dışı eğitim, okul düzeninin, diğer düzenlerin, diğer ortamların değişmesi anlamına gelir ve formal eğitimden uzaklaşmayı sağlar. Enformel eğitim ortamları önceden düzenlenmiş olabilirken bazıları tamamen kendiliğinden ortaya çıkabilir. Organize bir enformel eğitim sisteminin en önemli parçasını workshoplar/atölyeler oluşturur (Yüreklı ve Yüreklı, 2004). Son yıllarda yapılan araştırmalar, öğrenci merkezli pedagojilerin olumlu etkisi konusunda büyük ölçüde hemfikirler. İşbirliği, ekip çalışması ve grup çalışması, özellikle disiplinlerarası ortamlarda etkili tasarım stüdyosu pedagojileridir (Anteet ve Binabid, 2024).

Atölye programına göre; tasarım problemiyle başlayan atölyeler ve öğretim tekniklerine yönelik atölyeler olmak üzere iki kategoriye ayrılır. Bir tasarım probleminden yola çıkan atölye, bu problemleri çözerek ortak bir fikir veya ürün ortaya çıkarmayı amaçlıyor. Ustaların kendi geliştirdikleri teknikleri öğretmek veya ustaların tasarım süreçlerini gözlemlemek amacıyla düzenlenen seminerler. (Işır ve İnce, 2021, s. 190). Çalıştayların bir diğer farkı ise birinci senaryonun yapılandırılmış, ikinci senaryonun ise yarı yapılandırılmış olmasıdır. İlk durumda, her bir aktiviteye ayrılan sürenin ve aktivitelerin gerçekleştirilme sırasının açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Sürecin planlandığı gibi ilerlemesini sağlamak için eğitmenler, öğrencilere her etkinlikte harcadıkları süre hakkında sürekli bilgi verir ve çalışmaların ilerleyişini düzenli olarak kontrol eder. Her uygulamaya ne kadar süre ayrılacağı ve uygulamaların hangi sırayla uygulanacağı bellidir. İkinci durumda ise etkinlikler daha çok öğrencinin ilerlemesine göre uyarlanır. Brifing, sunum gibi planlı etkinliklerin yanı sıra öğrenciler uygulama süresini diledikleri gibi kullanabilmektedir. Yarı yapılandırılmış atölyelerde öğretilen ana yapısal, tasarım veya teknik konular kolaylaştırıcı tarafından belirlenirken, sürecin planlanması daha esnektir. İlerleme katılımcılarla birlikte gerçekleşir (Işır ve İnce, 2021, s. 191).

Tekil olarak hazırlanmış workshoplar yanında, belli bir konu çerçevesinde çok sayıda workshopun düzenlenmesiyle oluşan çalışmalar da informel eğitimin önemli parçalarıdır. Bu workshoplar kurum ve kuruluşların düzenlediği gibi öğrenciler tarafından da düzenlenmekte aynı zamanda yurtiçi ve yurtdışı çoklu katılımlı da olabilmektedir (Yüreklı ve Yüreklı, 2004).

2.1. Tasarım Eğitiminde Bauhaus'un Önemi

Sanayileşen modern dünyanın, makine estetiğini öne çıkaran ticari ve endüstriyel tasarım gereksinimi, resim, heykel, mimari ve tüm tasarım disiplinlerinde benzer bir arzı doğurmuştur. Uluslararası Tarz olarak da adlandırılan Bauhaus öğretisi, süslü ve gösterişli yüzey ilgisi yerine işlev, teknik ve yaratı arasındaki anlam uyumunu önemsemiştir. Modern sanayileşmiş dünyanın makine estetiğini ön plana çıkaran ticari ve endüstriyel tasarıma olan ihtiyacı, resim, heykel, mimari ve tüm tasarım disiplinlerinde de benzer bir ihtiyaç yaratmıştır. Fransa'da Kübizm, Pürizm, Art Deco; Almanya Weimar'da Bauhaus; İtalya'da Fütürizm; Hollanda'da De Stijl; Rusya'da Konstrüktivizm, Süprematizm gibi bu akımlar, soyutlamanın insan yaşamındaki olumlu etkisine duyulan inancı ve makine estetiği olarak adlandırdığımız standartlaştırılmış biçim dilini benimsemişlerdir. Amaçları dünyanın her yerinde uygulanabilen, her yerde yeniden üretilebilen, tüm kültürleri aşan bir "modern tarz", diğer bir deyişle "uluslararası tarz" yaratmaktır (Yaman Yasa, 2013, s. 5).

1919'da Weimar'da kurulan, 1926'da Dessau'ya ardından 1932'de Berlin'e taşınan okul, 1933 yılında Nasyonal Sosyalist dalganın etkisiyle kapanmıştır. Sanat, tasarım ve mimarlık alanında teori ve pratik ile deneyliliğe dayanan eğitim programı çerçevesinde birçok öğrencinin, eğitimcinin, sanatçının ve mimarın dönemin estetik ve üretim kültürüne katkıda bulunmasına ortam hazırlamıştır (Sezer, 2019, s.48). Bauhaus okulunun kuruluşundan sonraki ilk hedefi, temel bir mimarlık, el sanatları ve güzel sanatlar akademisi yaratmaktır. Ancak Gropius'a göre savaşın sona ermesinden sonra mimarlıkta yeni bir çağın başlama zamanı gelmişti. İşlevselliğin ön planda olacağı, ucuz ve uzun ömürlü ürünlerin üretileceği yeni bir dönem başlayacak (Şekercioğlu, 2017, s. 44). Endüstriyel malzeme kullanımı, hafiflik, sadelik, ince yapı, açık yapı, detayların sadeliği, ana renklerin kullanımı, renk fonksiyonu gibi özellikler kullanılan bütünsel tasarım yaklaşımını gösteren Bauhaus mobilyalarının temel özellikleridir. Metal, cam ve deri en çok kullanılan malzemelerdir. Bireyselliği ve özgürlüğü ön plana çıkaran, disiplinler arası araştırmaları her zaman destekleyen Bauhaus yapısı mobilya tasarımının ana temasını oluşturmaktadır (Droste, 2002). Nowakowski (2024, s. 1), Yeni Avrupa Bauhaus yaklaşımında estetik (beauty) ve işlevsellik (utility) kavramlarının yalnızca mimarlık ve iç mimarlıkta tasarım kriterleri olarak değil, aynı zamanda sürdürülebilirlik ve toplumsal yaşam kalitesini artıran bütüncül değerler olarak ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Bauhaus okulu yaratıcılığı destekleyen deneysel bir tasarım laboratuvarıydı ve eğitimi kapsamında mimarlık temel bir sanat olarak kabul edilmiş, diğer sanat dallarının mimarlığa hizmet etmesi düşüncesi benimsenmişti. Endüstriyel tasarım, iç tasarım, mobilya, endüstriyel tasarım ve grafikten sahne dekorasyonuna kadar farklı disiplinleri bir bütün olarak bir araya getirmeyi ve sanayi ile iş birliklerini sağlamayı amaçlamaktadır. Mimarlık, resim ve heykel dallarındaki doküman atölyelerinde yürütülen marangozluk, metal işleme ve mobilya işleriyle sanatsal ve uygulamalı eğitim, okulun Bauhaus anlayışının temelini oluşturmuştur (Bulat vd., 2014, s.108). Paul Klee, Vasili Kandinski, Walter Gropius, Ludwig Mies van der Rohe ve Marcel Breuer gibi farklı disiplinlerden gelen sanatçı ve mimarları bünyesinde barındıran Bauhaus, katı bir disiplin ve işlevselliği esas alan; yalın, basit ve süsüz malzemelerle biçimsel yetkinliği hedefleyen öğretisiyle, disiplinlerarası modern yaşamın oluşumu ve dinamikleriyle örtüşen bir söylemin yaygınlaşmasına öncülük etmiştir (Yaman Yasa, 2013, s. 6). Okulun uzun süredir devam eden etkisi, geliştirdiği eğitim modelinin özel bir yanı olduğunu göstermektedir; bu model, öğrencilerinin işlevsellik ve yaratıcılığı birleştiren tasarımlar üretmelerini sağlamıştır (Johnson ve Oates, 2025). Riskiyanto (2023, s. 88), mimarlık eğitiminde malzemenin anlaşılmasının ve malzeme temelli öğrenmenin eleştirel düşüncüyü geliştirmek için sürdürülmesi gereken temel bir unsur olduğunu vurgulamaktadır. Bu yaklaşım, Bauhaus pedagojisinin günümüzdeki eğitim ortamlarına taşınmasında önemli bir referans niteliğindedir. White-Hancock (2023, s. 264), Bauhaus pedagojisinin yenilikçi yaklaşımının günümüzde yalnızca sanat ve tasarım eğitimi için

değil, aynı zamanda pandemi sonrası eğitim ve çalışma ortamlarının yeniden kurgulanması açısından da ilham verici olduğunu vurgulamaktadır.

Bauhaus'un Türkiye'deki etkisi göz önüne alındığında, günümüz koşullarının ve modernleşme sürecinin, özellikle de cumhuriyet döneminin tercihleri ve ihtiyaçları nedeniyle benimsenen modernist bir yaklaşımın temelini oluşturmaktadır. Dönemin ihtiyaçları, işlev odaklı, hızlı, ekonomik ve birçok ölçekte standart yöntemlerle şekillenen modern bir mimari estetiğin benimsenmesine olanak sağlamıştır. Aynı zamanda sanat, tasarım ve mimarlık alanlarındaki eğitim kurumları, modernizmi, tarihsel referansları reddetmesi ve toplumsallığa vurgu yapmasıyla bu etkileşimin Türkiye'deki en önemli temelini oluşturur. 1926'da kurulan Gazi Eğitim Enstitüsü ve Resim-İş Bölümü, köy enstitüleri, Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, 1956'da ODTÜ Mimarlık Fakültesi modelini Bauhaus okulu prensipleri üzerine temellendiren, 'yaparak öğrenme' yöntemini uygulayan önemli kurumlardır (Sezer, 2019, s. 52). Bauhaus modelinin Türkiye'deki 1930'lardan itibaren günümüze değin sanat, tasarım ve mimarlık eğitimi üzerindeki oldukça fazladır.

Bauhaus ekolü, modern mimarlık ve tasarım eğitiminin yalnızca teknik bilgi aktarımı değil, aynı zamanda mesleki kimliklerin ve toplumsal değerlerin inşasında rol oynayan kurumsal bir dönüşüm olduğunu göstermektedir. İmamoglu (2020), Bauhaus'un içine doğduğu Almanya bağlamında meslekleşme sürecinin devletin yönlendirici rolüyle "yukarıdan aşağıya" gerçekleştiğini ve üniversitelerin yalnızca eğitim kurumları değil, toplumsal kimliklerin üretiminde de belirleyici aktörler olduğunu vurgular. Bu kurumsal çerçeve içerisinde şekillenen Bauhaus pedagojisi, "yapma bilgisi" ile "yapma düşüncesi"ni bütünlendiren paradigmasıyla, öğrencilerin disiplinler arası ve özgür düşünmeye dayalı bir öğrenme deneyimi kazanmalarına imkân tanımıştır (Aslan ve Kızıltepe, 2020). Bu yaklaşım, günümüz tasarım stüdyolarında hâlen etkisini sürdüren bütüncül bir model sunmaktadır. Öte yandan, Bauhaus'un eğitim programında yer alan Vorkurs dersi ile günümüzde mimarlık ve tasarım fakültelerinde temel bir başlangıç noktası olarak konumlanan "Temel Tasarım" dersi arasındaki benzerlik ve farklılıklar, Bauhaus pedagojisinin sürekliliğini ve dönüşümünü göstermektedir. İnan'a (2020) göre, Temel Tasarım dersi Türkiye'de mimarlık eğitiminin ayrılmaz bir parçası olarak Bauhaus'un öncü yaklaşımının izlerini taşımakta, ancak yerel bağlamanın etkisiyle farklı içerik ve uygulama biçimleriyle yeniden tanımlanmaktadır.

3. Atölye/Çalıştay Süreci: 'Bauhaus ile Tasarlamak'

"Bauhaus ile Tasarlamak" başlıklı atölye çalışması yazarların yürütücülüğünde, mimarlık ve iç mimarlık bölümlerinden 40 öğrencinin katılımıyla, iki gün boyunca teorik ve uygulamalı olarak gerçekleşmiştir. Çalışmada; soyut kavramı üç boyutlu algılama ve problem çözümüne odaklı tasarıma dönüştürme üzerine bir program oluşturulmuştur. Programa göre; Bauhaus ilkeleri ile uyum sağlayan 9 Kare Grid yöntemi tercih edilmiştir. Tooley (2025, s. 93), görsel okuryazarlığın iç mimarlık eğitiminde erken dönemde geliştirilmesinin, öğrencilerin görsel referansları biçim, renk ve kompozisyon ilkeleriyle çözümlemelerine katkı sağladığını belirtmektedir. Benzer biçimde bu çalışmada da öğrenciler, Bauhaus ilkelerini ve 9 Kare Grid yöntemini kullanarak soyut kavramları mekânsal tasarımlara dönüştürerek görsel okuryazarlık becerilerini geliştirmiştir.

9 Kare Grid (9KareG, 9KG) yöntemi, John Hejduk tarafından geliştirilmiş ve ilk defa 1954 yılında Teksas Mimarlık Okulu'nda tasarım problemi olarak verilen bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmuştur. Bu yöntem Amerikan mimarlık eğitiminde pedagojik denemelerden en etkin olanı olarak kabul edilmiştir ve kabul edildiği dönemde 9 Kare Grid yöntemi ile Teksas Evleri (Teksas Evi 1, Teksas Evi 2....Teksas Evi 7) olarak bilinen bir dizi ev tasarlanmıştır. 9KG yöntemi Hejduk'un kendi söylemiyle 'pedagojik bir problemdir'. 9KG yönteminin temelde hedefi oluşturulan yapısal gridin yardımı ile öğrencinin tasarım potansiyelini ortaya çıkarmaktır. Öğrencilerden temel kavramları

ve şekilleri öğrenip gridal düzen üzerinde farklı kombinasyonlar ortaya koymaları beklenir. Metodolojik bir yaklaşım olan 9 Kare Grid yönteminde öğrencinin çerçeve, kolon, giriş, duvar, döşeme, çatı, panel, merkez, çeper, alan, kenar, çizgi, düzlem, hacim, uzantı, kesilme vb. mimarlığın temel bileşenlerini keşfetmeyi hedefler (Gür, 2003). Van Acker (2022, s. 118-119), John Hejduk'un geliştirdiği 9 Kare Grid yönteminin "içeriksiz bir mimarlığın hayatta kalan imgesi" olarak mimarlık pedagojisinde uzun süreli bir etkiye sahip olduğunu ve farklı dönemlerde yeniden yorumlanarak tasarım stüdyolarında kullanıldığını belirtmektedir. Bu bağlamda iç mimarlık eğitiminde plan, cephe, kesit gibi detayların anlamlandırılması ve bunların ilişkilerini öğretmeye dönüştürülmesi için mimarlık eğitiminde kullanılan '9KG' yöntemine benzerlik gösteren bir metotla bu çalışma özelinde uygulanmıştır.

Bu yöntem daha önce 19-21 Aralık 2019 tarihlerinde İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından düzenlenen Türkiye'de İç Mimarlık Eğitiminin Tarihi, Gelişimi ve Geleceği Ulusal Sempozyumunda 'İç Mimarlık Eğitiminde Deneysel Stüdyo Yaklaşımı: 9 Kare Grid' başlıklı bildiride kullanılan metot üzerinden atölyenin tasarım anlayışına uygun şekilde bütüncül bir yaklaşımla geliştirilerek yürütülmüştür (Çınar ve Köse Doğan, 2019). Atölye özelinde kurgulanan yöntemin süreç diyagramı Görsel 1'de gösterilmiştir.

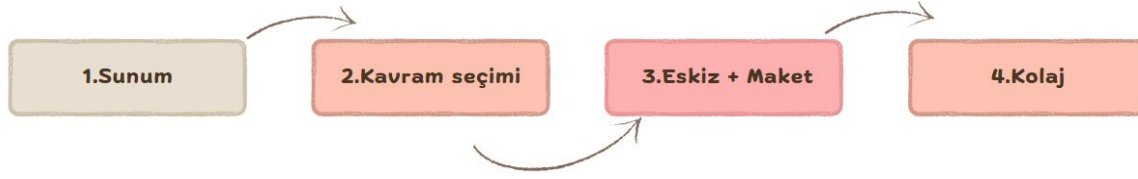
Görsel 1. 9KG Modelli Süreç Diyagramı. Kişisel Arşiv.

3.1. Atölye/Çalıştay Veri Toplama Yöntemleri

Atölye sürecinde elde edilen veriler çok yönlü olarak değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında katılımcı gözlemleri, öğrenci geribildirimleri ve tasarım çıktıları veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Katılımcı gözlemleri atölye yürütücüleri ve ziyaretçi hocalar tarafından atölye boyunca tutulan ders notları ve fotoğraf kayıtları üzerinden değerlendirilmiştir. Öğrenci geribildirimleri, atölyeye katılım sağlayan öğrencilerden süreç sonunda alınan kısa görüşler ve değerlendirmeleri dikkate alınmıştır. Tasarım çıktıları ise atölye süresince öğrenciler tarafından üretilen eskizler, maketler ve paftalar, öğrenme çıktılarının birer göstergesi olarak araştırma verisi şeklinde ele alınmıştır. Çalışmada, gözlem ve öğrenci yorumlarına dayalı nitel veriler üzerinden yürütülmüş ve atölye çıktıları aşağıda analiz edilmiştir.

3.2. Atölye/Çalıştay Süreci Aşamaları ve Sonuç Ürünleri

Kurgulanan yöntem atölyenin sürdüğü 2 günde 4 aşamada gerçekleşmiştir. Her aşamada üretilen eskiz, maket, kolaj ve paftalar, çalışma verisi olarak kayıt altına alınmış; bu ürünler üzerinden öğrencilerin kavramsal düşünme ve tasarım geliştirme süreçleri gözlemlenmiştir (Görsel 2).

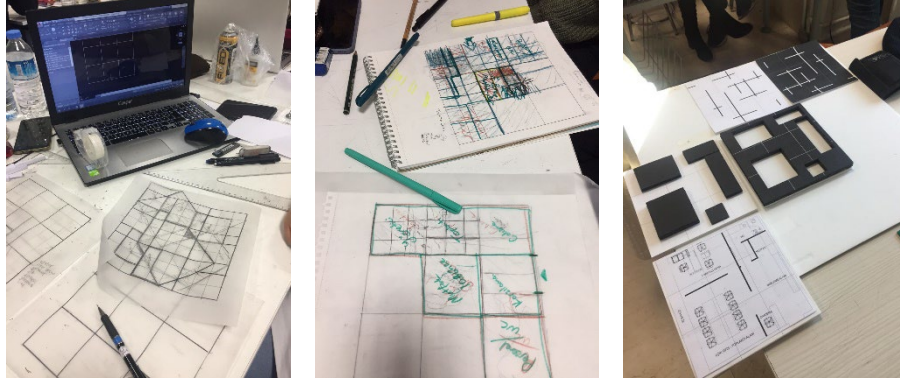
Görsel 2. Atölye Aşamaları. Kişisel Arşiv.

Birinci aşamada, Bauhaus okulunun tasarım anlayışı, ilkeleri, öncüleri ve eserleri üzerine atölye yürütücüleri tarafından bir sunum gerçekleştirilmiştir. Sunum içinde okulun kurucusu olan Walter Gropius'un yönetim ofisinin görselleri paylaşılmıştır. Bauhaus ilkeleriyle benzerlik gösteren 9 Kare Grid (9KG) Yöntemi de katılımcılara bir tasarım yöntemi olarak anlatılmıştır (Görsel 3).

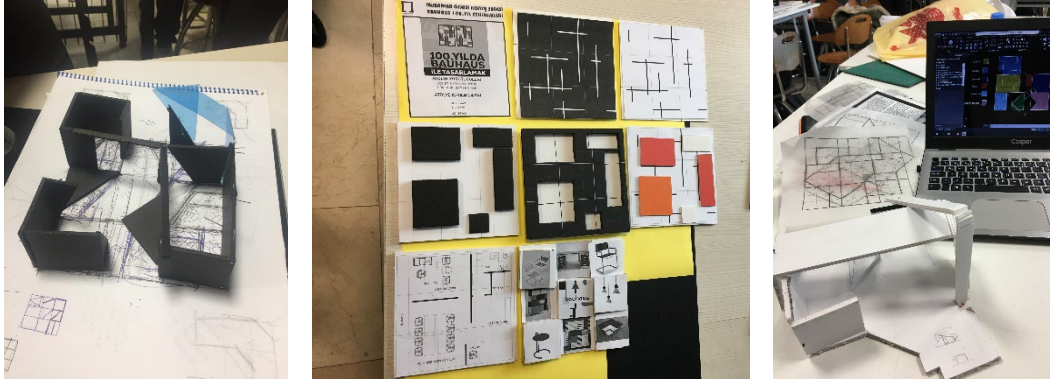
Görsel 3. Birinci aşama- Teorik sunum ve atölye çalışma ortamı, 1.gün. Kişisel Arşiv.

İkinci aşamada tasarım problemi olarak, anlatılan bilgiler ışığında atölye katılımcılarından Bauhaus ilkeleri kullanılarak, 9 Kare Grid Yöntemi ile 9x9 m.'lik alan içerisinde bir yönetici ofisi tasarlanmaları istenmiştir. Yalınlık, simetri, açılı olma, soyutlama, uyum, birlik, süreklilik, düzen gibi kavramların tasarım anlayışına yön vermesi gerektiği belirtilmiştir. Kapalı, açık, yarı açık alanlara sahip olan giriş-karşılama, bekleme, toplantı, personel ve yönetici birimlerinden oluşan 1/50 ölçek bir ofis tasarımı yapılması istenmiştir. Öğrencilere ofis kurumsal kimliği üzerinden birtakım sınırlamalar getirilmiş kurumsal imajın dışına çıkmadan soyut kavramlar belirlemeleri ve bu kavramları ofis vizyonu ile örtüştürmeleri istenmiştir. Bu sayede öğrencilerin somut bir kavramdan yola çıkarak soyut düşünebilme becerileri test edilmiştir. Soyut kavramların çizgiye aktarılması aşamasında 2. bir sınırlılıkla karşılaşan öğrenci ortaya çıkartacağı çizgi çalışmasında organik ve geometrik şekil algısı ile soyut kavramı örtüştürmeye dolayısıyla çok yönlü düşünmeye teşvik edilmiştir. Kapalı, açık, yarı açık alanlara sahip olan giriş-karşılama, bekleme, toplantı, personel ve yönetici birimlerinden oluşan bir ofis tasarımı yapılması istenmiştir (Görsel 4).

Görsel 4. İkinci aşama- 9KG yöntemi ile mekânsal organizasyon çözüm aşamaları, 1.gün. Kişisel Arşiv.

Üçüncü aşamada problemin çözümü üzerine çalışmalar iki boyutlu ortamdaki, üç boyutlu ortama aktarılarak geliştirilmiştir. Bu aşamada katılımcılar eskiz, maket ve bilgisayar destekli tasarım araçlarından faydalanarak tasarım kararlarını tamamlamışlardır. Tasarlanan ofis iç mekânında kullanılan renkler, malzemeler ve donatılar vs. Bauhaus tasarımcılarının ürünlerinden seçilmiştir (Görsel 5).

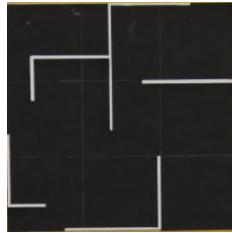

Görsel 5. Üçüncü aşama- 2boyuttan 3 boyuta geçiş aşamaları, 2.gün. Kişisel Arşiv.

Atölye kapsamında uygulanan yöntem, soyut kavramların somutlaştırılma sürecini örnekleyerek açıklanmaktadır. Bu bağlamda, kavramın çizgiye, ardından mekâna dönüşümünü ortaya koyan aşamalar bir örnek üzerinden analiz edilmiş ve Görsel 6'da detaylı biçimde sunulmuştur.

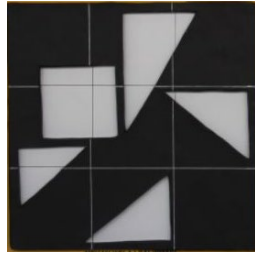
Kavramlar

9 KG/ Siyah-Beyaz Çizgi Çalışması

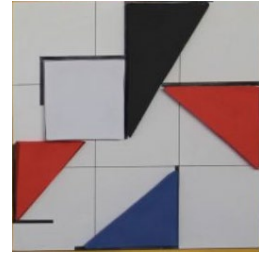
9 KG/ Beyaz-Siyah Çizgi Çalışması

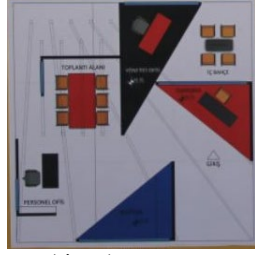
Mekân Kolaj Çalışması

Sirkülasyon Kolaj Çalışması

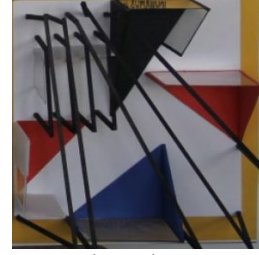
Renk Kolaj Çalışması

Mekânsal Organizasyon

Malzeme/Materialboard

Maket Çalışması

Görsel 6. Örnek çalışma aşamaları. Kişisel Arşiv.

Atölye sürecinde kurgulanan aşamalar, tasarım eğitiminde deneyimsel öğrenme yaklaşımının somut bir örneğini sunmaktadır. Katılımcılar, ilk aşamada denge, ritim, parça-bütün ve uyum gibi temel kavramlar üzerinden düşünmeye yönlendirilmiş; bu kavramları 9 Kare Grid yöntemi aracılığıyla soyut çizgisel düzenlemelere dönüştürmüşlerdir. Devamında, çizgisel çalışmaların mekân kolajı, sirkülasyon kolajı ve renk kolajı gibi farklı yorumlarla çeşitlendirilmesi, öğrencilerin soyutlama becerilerini geliştirmelerine ve kavramsal düşünceyi farklı bağlamlarda sınamalarına olanak tanımıştır. Sürecin ilerleyen aşamalarında kavramsal tasarımlar, mekânsal organizasyon ve malzeme ve materialboard üzerinden somutlaştırılmış; en sonunda üç boyutlu maket çalışmalarıyla mekâna dönüştürülmüştür. Böylelikle katılımcılar, kuramsal kavramlardan yola çıkarak çok boyutlu ve yaratıcı düşünme pratikleri geliştirmiş ve soyut-somut ilişkisini tasarım pedagojisi çerçevesinde deneyimlemişlerdir (Görsel 6).

Bauhaus ilkeleriyle ofis tasarımını ilk gün tamamlayan katılımcılar, yöntemin dördüncü ve son aşaması olan kolaj (3 boyutlu) aşamasını ikinci gün tamamlamışlardır. 65x65 cm.lik foto-blok baskı alanına sahip pafta üzerinde 20x20 cm.lik kutucuklar içerisine negatif-pozitif gridal şemalar, kotlar, renkler, plan şeması, donatılar ve 1/50 ölçek maket çalışması yapılmıştır. İki boyutlu olarak tasarlanan çalışmalarının üçüncü boyutta da etkisi katılımcılar tarafından deneyimlenmiştir. Pafta çalışmaları tamamlanarak atölye yürütücüleri tarafından teslim alınmıştır. Atölye sonuç ürünleri fakülte sergi alanında sergilenmiş, katılımcılara atölye için belge takdim töreni düzenlenerek, fotoğraf çekimi yapılmıştır (Görsel 7).

Görsel 7. Atölye sonuç ürünleri. Kişisel Arşiv.

Bu aşamalar sonucunda ortaya çıkan ürünler yalnızca tasarım çıktısı değil, aynı zamanda öğrencilerin kavramsal düşünme, Bauhaus ilkelerini çağdaş tasarım problemlerine uyarlama ve yaratıcı ifade becerilerinin bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca sergi süreci öğrenciler açısından tasarım çıktılarının paylaşılması ve değerlendirilmesi için geri bildirim ortamı oluşturmuştur.

Atölye sürecinde elde edilen veriler, öğrencilerin Bauhaus ilkelerini kavramsal düşünceyle ilişkilendirebildiklerini ve soyut kavramları mekânsal tasarıma aktarabildiklerini göstermiştir. Öğrencilerin ortaya koydukları eskizler, maketler ve paftalar, bu öğrenme sürecinin somut çıktıları olarak değerlendirilmiştir. Katılımcı görüşleri de sürecin eğitimsel etkilerini destekler niteliktedir. Örneğin bir katılımcı, “Atölyede farklı tasarımlar denedim. Bauhaus ilkelerini kullanmak hem düşünmeme hem de soyutlama yapmama katkı sağladı. 9 Kare Grid yöntemi sayesinde tasarım süreci benim için daha kolay ve anlaşılır oldu.” şeklinde ifade etmiştir. Bir diğer katılımcı ise: “Ürünümü sergide görmek benim için çok değerliydi. Hem emeğimin görünmesi güzel oldu hem de başkalarının değerlendirmesi motivasyonumu artırdı. Böyle etkinliklerin eğitime çok katkısı oluyor.” diyerek ürünlerin sergiyle görünür hale gelmesinin motivasyon artırıcı olduğunu vurgulamıştır.

4. Sonuç

Bauhaus öğretisi eğitim alanında, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de tasarım temelli tüm disiplinlerde önemli bir yere sahiptir. Bauhausun 100. kuruluş yıl dönümüne özel düzenlenen etkinliklerde, Bauhaus ilkelerinin benimsenmesi, öncüleri ve eserlerinin tanınması ve 21. yüzyıl tasarım anlayışına etkisinin olduğu üzerine konuşmak gerekliliği bu çalışma özelinde gerçekleştirilmiştir.

Atölye kapsamında kurgulanan, etkili bir öğrenme metodu olarak kullanılan 9KG yöntemi ile sürdürülen bu workshop deneyiminden elde edilen sonuçlar aşağıda sıralanmıştır:

1. Öğrenciler, soyut kavramları kullanarak bir yöntem geliştirme yeteneği kazanmışlardır.
2. 9KG yöntemi ile birlikte iç mimari proje çalışmalarında, özgün biçim ve formların oluşmasını sağlamış, iki boyutlu yüzey tasarımlarının üç boyutlu hacimlere dönüşmesine imkân vermiştir.
3. Yapı-mekân-form ilişkisinin kavramsal soyut düşünceden somut sonuçların elde edilmesini deneyimleten bu yöntem, öğrenciye mimari problemlerin çözümüne dair bir bilinç oluşturmıştır.
4. Atölye konusu gereği kurumsal kimlik çalışmasına olanak tanıyacak ve donatıdan mekân tasarımına kadar farklı ölçeklerde tasarım yapabilecek, bir çalışma öğretisi geliştirmişlerdir.
5. Bu çalışma ile 9KG in sınırı içerisinde kısıtlayan bir çalışma aksine 9KareG’in kavram ikilileri ile özgün ve zengin açılımlar ortaya çıkarmıştır. Böylelikle aynı alanda mevcut olan tasarım problemine, 12 adet farklı çözüm önerisinde bulunulmuştur.
6. Eğitim yılı içerisinde 9KG probleminin olumlu sonuçlarını, diğer dönem proje problem çözümlemelerinde etkisini görmek mümkün olmuştur.
7. Yöntem, öğrencilere, tasarımcılara ve tasarım disiplini görev yapan akademisyenlere örnek teşkil edecek düzeydedir (Çınar ve Köse Doğan, 2019).

Sonuç olarak, iki gün süren atölye çalışması hem yürütücüler hem de katılımcılar açısından farklı ve verimli bir deneyim sunmuştur. Kısa süre içerisinde Bauhaus ilkeleri benimsenmiş; katılımcılar edindikleri bilgileri hem iki boyutlu hem de üç boyutlu tasarımlara başarıyla aktarmışlardır. Farklı sınıf düzeylerinde tasarım eğitimi alan öğrencilerin grup çalışmaları sayesinde paylaşım artmış, bu durum motivasyonu da olumlu yönde etkilemiştir. Zamanın sınırlı olması ve tasarım sürecinin hızlı ilerlemesi, güçlü bir sinerji yaratarak yüksek motivasyonlu ve özverili bir çalışma ortamı oluşturmıştır. Ayrıca, 9KG yöntemi kullanılarak iç mimari proje çalışmalarına yön verebilecek; özgün biçim ve formların gelişmesini sağlayacak, iki boyutlu yüzey tasarımlarının üç boyutlu hacimlere dönüşmesini mümkün kılacak; kurumsal kimlik çalışmalarıyla ilişkilendirilebilecek ve donatıdan mekâna kadar farklı ölçeklerde tasarım yapmaya olanak tanıyacak bir öğretim yaklaşımı geliştirilmiştir. Katılımcılar, bu yöntemin stüdyo derslerinde de atölye çalışması biçiminde uygulanmasını önermiştir. Atölye yürütücüleri ise, bu süreçte tasarım eğitiminde atölye ortamının önemini yeniden deneyimlemiş; paylaşımın arttığı, düşünce ve tasarım yeteneğinin geliştiği ve iki ile üç boyutlu çalışmaların eş zamanlı yürütüldüğü ortamda ortaya çıkan 12 farklı tasarım, 'Mimarlar Günü' kapsamında düzenlenen ve yoğun ilgi gören açık hava sergisinde geniş kitlelere sunulmuştur.

Kaynakça

Anteet, Q., Binabid, J. (2024). Investigating the discourse on pedagogical effectiveness in the architectural design studio. *Architectural Engineering and Design Management*, 21(1), 17–34.

<https://doi.org/10.1080/17452007.2024.2402055>

Aslan, Ş., Kızıltepe, F. (2020). Bauhaus ekolünün değişen paradigmaları: Tasarım eğitimi yeniden düşünmek. A. D. İnan ve A. Cengizkan (Ed.), *Bauhaus_100+TR*, içinde (ss. 300–321). TED Üniversitesi Mimarlık Fakültesi. ISBN: 978-605-80942-1-5

Bilen, M. (2002). *Plandan uygulamaya öğretim*. Anı Yayıncılık.

Bulat, S., Bulat, M. ve Aydın, B. (2014). Bauhaus tasarım okulu. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(1), 105–120.

Ciravoğlu, A. (2001). *Mimari tasarım eğitiminde workshop-stüdyo paralelliği üzerine* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Çınar, H., Köse Doğan, R. (2019, Kasım 21-22). İç mimarlık eğitiminde deneysel stüdyo yaklaşımı: 9 kare grid [Tam metin]. *Türkiye’de İç Mimarlık Eğitiminin Tarihi, Gelişimi ve Geleceği Ulusal Sempozyumu*, İstanbul Teknik Üniversitesi.

Droste, M. (2002). *The Bauhaus, 1919–1933: Reform and avant-garde*. Taschen.

Gür, B. F. (2003). 9 kare grid problemi: Deneysel bir çalışma. H. Gökmen ve D. Sürer (Ed.), *Eğitiminde tasarım stüdyolarına farklı yaklaşımlar*, içinde (ss. 20–23). Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yayınları.

Işır, Ö., İnce, M. (2021). Tasarım eğitiminde workshop etkinlikleri üzerine bir durum çalışması. *ART/icle: Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(2), 180–194. <https://dergipark.org.tr/en/pub/stdarticle/issue/66538/1026063>

İmamoğlu, B. (2020). Meslekleşme, mesleki eğitim, yüksek öğrenim. A. D. İnan ve A. Cengizkan (Ed.), *Bauhaus_100+TR* içinde (ss. 22–39). TED Üniversitesi Mimarlık Fakültesi. ISBN: 978-605-80942-1-5

İnan, A. D. (2020). Bauhaus ve ‘Basic Design’/‘Temel Tasarım’: Bağlantılar ya da farklılıklar. A. D. İnan ve A. Cengizkan (Ed.), *Bauhaus_100+TR* içinde (ss. 334–359). TED Üniversitesi Mimarlık Fakültesi. ISBN: 978-605-80942-1-5

İnce, M., Işır Yarkataş, Ö. (2017). Tasarım çalıştayları (workshopları) ve çağdaş tasarım eğitiminde önemi. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 7(2), 101–122. <https://doi.org/10.20488/www-std-anadolu-edu-tr.394014>

Johnson, M., Oates, T. (2025). The Bauhaus as education model: Enduring design and powerful knowledge. *International Journal of Art & Design Education*, 44(1), 43–58. <https://doi.org/10.1111/jade.12598>

Nowakowski, P. (2024). Beauty and utility in architecture, interior design and in the new European Bauhaus concepts. *Buildings*, 14(4), 870. <https://doi.org/10.3390/buildings14040870>

Özçer, S. (2006, Eylül). Bir eğitim ve öğrenme metodolojisi olarak atölye çalışmaları. *HRdergi*.

Reece, I., Walker, S. (1997). *Teaching, training and learning – A practical guide*. Business Education Publishers Limited.

Riskiyo, R. (2023). Material-based learning in architecture design studio: From 'Beaux-Arts' to 'Bauhaus' into current educational era. *Journal of Architectural Design and Urbanism*, 5(2), 86–96.
<https://doi.org/10.14710/jadu.v5i2.18448>

Sezer, Ö. (2019). Bauhaus'un modern mimari kültürünün yayılmasındaki rolü. *Mimar.ist*, (65), 8–55.

Şekercioğlu, S. (2017). *Mobilyanın gelişim süreci ve Doğu-Batı sentezinin Osmanlı mobilyası üzerindeki etkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Haliç Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Tooley, J. (2025). Developing visual literacy in the first-year interior design studio. *Journal of Interior Design*, 50(2), 92–100. <https://doi.org/10.1177/10717641251324234>

Van Acker, W. (2022). The nine-square grid - The surviving image of an architecture without content. *Joelho - Journal of Architectural Culture*, 13, 117-135. https://doi.org/10.14195/1647-8681_13_7

White-Hancock, L. (2023). Insights from Bauhaus innovation for education and workplaces in a post-pandemic world. *International Journal of Technology and Design Education*, 33(1), 261–279.
<https://doi.org/10.1007/s10798-022-09729-2>

Yaman Yasa, Z. (2013). Bauhaus ve söylemleştirilen iç mekân anlayışı: Yeni yaşam, yeni dekorasyon, yeni mobilya. A. Artun ve E. Aliçavuşoğlu (Ed.), *Bauhaus: Modernleşmenin tasarımı* (1. baskı). İletişim Yayınları.

Yürekli, İ., Yürekli, H. (2004). Mimari tasarım eğitiminde enformellik. *İTÜ Dergisi/A: Mimarlık, Planlama, Tasarım*, 3(1), 53–62.

Görsel Kaynakçası

Görsel 1. 9KG Modelli Süreç Diyagramı. Kişisel Arşiv.

Görsel 2. Atölye Aşamaları. Kişisel Arşiv.

Görsel 3. Birinci aşama- Teorik sunum ve atölye çalışma ortamı, 1.gün. Kişisel Arşiv.

Görsel 4. İkinci aşama- 9KG yöntemi ile mekânsal organizasyon çözüm aşamaları, 1.gün. Kişisel Arşiv.

Görsel 5. Üçüncü aşama- 2boyuttan 3 boyuta geçiş aşamaları, 2.gün. Kişisel Arşiv.

Görsel 6. Örnek çalışma aşamaları. Kişisel Arşiv.

Görsel 7. Atölye sonuç ürünleri. Kişisel Arşiv.